ఆంధ్రభూమి వినోదవార్తాసంచిక

ఆదివారం, 13-6-1976

'ఇదీ వాస్తవం!!'

"డామ్ యిన్సల్ట్..." చేతిలో ఉన్నకాన్ని బలమీదికి విసిరేస్తూ. లేచి విల్చుంటూ అంది జాలి, ఏలియాస్ జ్వాలాముఖి

"తెలుగు దేశంలో ఒక రచయితకు ఏ మాత్రం స్వాతంత్ర్యం లేదు పేరుకు మాత్రం భారతదేశం స్వతంత్ర రాజ్యం, స్వేచ్ఛా ప్రజాస్వామిక దేశం. కాని భారత పౌరుని ప్రాథమిక హక్కులకే రక్షణ లేదు... అందుకే దేశాలు మునిందనుగు వేయడం కాదు..." విసుగ్గా. చిరాగ్గా. కోపంగా...యింకా అంటూనే వుంది జాలి.

"ఏంటి జాలీ! ఏమయింది..." అల్లమీది పుస్తకం అందుకుంటూ అడిగాను.

"అరే..."ఏంటి జాలి"...నువ్వేలు జాలిగా,"జాలిగా" అడగక్కర్లేదు... మీ మగాళ్ళే యింత— అడవాళ్ళకి వ మా వ త్వం యివ్వాం యివ్వాం అంటూనే వాళ్ళ ఏ మాత్రం వెలికి రాకుండా ఆణచేస్తున్నారు... అసలు నమ్మకూడదు మిమ్మల్ని..." విసుగుగా వెళ్ళిపోయిందక్కడినుంచి.

'ఏమిటబ్బా... అంత విసుడు..." అనుకుంటూ పత్రిక పేజీలు తిరగ వేస్తున్నాను.

జ్వాలకు ఆడిఆలవాటే, ఎక్కడో ఏ పుడుపుడో. ఏ స్త్రీ మీదనో కొంచెం అధికత్వ చూపించినా. ఏ భర్తో భార్య మీద చేయి చే సు కు న్నా డ వ్వా, ఏ అన్నయ్యో చెల్లెలి మీద అధికారం చెలాయించినా వివ్వా— యిలాగే విరుచుకు పడుతుంది.

తనలోని అక్కస్సుకు...యిలాగే విసిరేస్తుంది.

పసుంటపం అనివిపే. అర్థతలు సమానమైతే. ఆడ,మగ తేడాలేకుండా యిద్దరికీ ఏ రంగంలోనైనా అవకాశం యివ్వాలి కాని, మగవాడ్ని అందలం యెక్కించి నక్కర్లేదంటుంది.

'అది నిజమే కావచ్చు కాని... అందరూ ప్రతి విషయాన్ని అంత విస్తృతపాఠంగా అలోచించ లేరు కదా...' అంటే.... "అలా అంటే కుదర్దు. అందరూ కదుపుకుంటూ. విజ్ఞాన ప్రగతి అంటూ లెక్చర్లు యివ్వడంలేదూ... యింత విన్న విషయం తెలియదా... తెలియ దంటే కుదర్దు. తెలుసుకోవాలి, అంతే: ..."అంటుంది.

ప్రధాని వారవత్వం స్త్రీలలో ప్రతి బింబిస్తోందనే వంతోషిస్తాను నేను.

విజయానికి మా నా న్నే స్త్రీలలో యిలాంటి భావాల్ని హర్షించరు అమ్మ స్వతంత్రంగా ఒక మాట అన్నా వ హ ం త లేదు. 'కట్టుకుయిచ్చి వరుడ్ని కొనుక్కోకూడదు. అలాంటి వాడ్ని నేను చేసుకోను'అని చెల్లాయి ఎంతగా చె ప్పి నా. తన వాదనలో కాలేజీలో బహుమతులు గె లు చు కున్నా...యా విషయాలు తెలిసినా నాన్నమాత్రం కట్నంయిచ్చి వరుడ్ని కుదిర్చారని తెలిస్తే యెంత బాధపడు తుందో... అనుకున్నప్పుడల్లా- స్త్రీ అయిపోయిందే అని నేను చింతించిన రోజులూ ఉన్నాయ్.

ఉద్వేగం, ఉత్సాహం, ఆవేశం, కవీసం అలోచించేస్థాయి స్త్రీ ల లో రాణించే అవకాశం యిచ్చేంతగా మన ఆంధ్రదేశం ఎదగలేదు. మరి:

నా చూపులు చెల్లాయి పేరుమ... అతరువాత అక్కడ కవిసిస్తున్న అక్షరాలమ అమవరిస్తున్నాయి:...

* * *

"యెదవ మొకం:...ఎదవవచ్చి నోడ...పెట్టంత బిడ్డని వేకులార సంపేసావు కదరా... నాకడుపు మంట యెట్లాపల్లార్తదిరా ...మవ్వు పాపః... దరిద్రపుమొకవా:...దాని బిడలకి తల్లినేడ తెత్తావూ:... ఆళ్ళకి వెట్టి పాకతావురా వచ్చినోడా:...మవ్వు తెచ్చినయ్యి ఏ తా గు డు కే పాలు కదరా...లేరా...యిప్పుడాళ్ళకి తల్లిని తేరా.పచ్చినోడా..." గుండెలు బాదు కుంటూ యేడుస్తూ, ఎదురుగా తాగివచి వున్న అవలయ్యమచూస్తూ, కవీదీరా తిడుతూంది.కిష్టవ్వ.

నేనూ. కిరణ్ అటే చూస్తున్నాం.

"నుందుతేరా అ ం టే. లాట్రి టిక్కెట్లు దాని చేతిలో పెడతావంట్రా తర్వాత్తే గుట్టమీదకు తిపకపోతనని చెప్పి... పిచ్చిమాలోకాన్ని మాయ జేసినావు...తాగుమోతు పచ్చినోడవి. ఆడమనను వీకెట తెలుస్తాదిరా... వూటుగాతాగిదానికాడికొత్తావేగాని,ఎట్టా గున్నాదని అడిగినవంట్రా నచ్చినోడా కట్టం సుఖం నూళావంట్రా...అలిలేని ఏడుపు అడుక్కుతింటున్నారా: కన్న వాడేవి-అళ పంగతినా. నూస్తాన్నా వంట్రా...తల్లిపోయిన కా జ్ర ం చి నంటోళ్ళ సంకనెసుకొని తు రిముండి గున్నుం గుమ్మం తిరుగుతున్నాదిరా... ఆళ్ళమొకం నూసయినా జా గు డు మామకొరా...వీకుదత్తంవెదితాన్రా.. నేను కతికినావను...నుపలిముండిని. యియ్యాలో రెపో అన్నుటుగున్నాది. నెమునపడే.యింక అళ్ళ కెవరూ లేర్రా..." లేసిపిసికను తెచ్చుకొని ఓపికగా తిడుతూంది.

"యస్:ఊక దే.పిసాది యివవాకి వచ్చినావంటె... బిడ్డలని మాణ్ణా లేదు కదా అన్న వంకోవం... అ పనిని భారంగా చేయనివాడు

కిరణ్ హోటల్లోకి వెళ్ళి ఏదోకొని తాళ్ళ డ్డ్గరికి వెళ్ళాడు ఒడిలో అండ కుండా జారిపోతూ. యేడ్చే పిల్లవాడ్ని సముదాయించే ప్రయత్నం చేస్తూ కూర్చున్న ఆ చిన్నపిల్ల అరలయ్యి కూతురే కాబోలు... దగ్గరగా వెళ్ళి యిచ్చాడు

రెండు చేతులా అందుకుందాపిల్ల, మా వాడి మాట పిని కాలోలు అ పిల్ల వాడు యేడుపు ఆపి. అక్కడ ముళం చూసి, ఆమెదేనులోకి లాక్కున్నాడు పోల్లో కుక్కుకున్నాడు. పాల మారిం దేమో. దగ్గి. దగ్గలేనంతగా సొమ్మసిల్లి పోయాడు. ఆ పిల్ల దిగు లుగా చూస్తుండి పోయింది.

కిరణ్ పిలవాడిని దగ్గరగా ఎట్టు కుని. నీళ్ళు తీసుకురమ్మని పంపిం చాడు పిలను.

అంతవరకు అల్లుడ్ని తిట్టడంతో అలసిపోయిన కిష్టవ్వకి మావాడు కన్పించాడు నెమ్మదిగా లేచి వాడి దగ్గరగా వచ్చింది.

"అయ్యా:... నువెత్తుకున్నావా బాబయ్యా... యిదాయిన్నా... నిన్న ముండ యాదికెల్లింది యెనల మా లోకాలు వొకటీ తెలవదు .టా బతు కుతారా—పిదమి తల్లికే దారవఅయి నారు— తల్లి కట్టెల్లా కాలిపోనే..." పిల్లవాడ్ని అందుకుంది. చే తి లో లొట్టెముక్క గట్టిగా పట్టుకుని అలాగే పడుకుని వున్నాడు. అపిల్లవాడు వాడి చేతిలోకి చూసిన కిష్టవ్వలో కృతజ్ఞత తొంగి చూస్తుంది... రెండు చేతు లెత్తి దణ్ణం పెట్టింది.

"నడుకున్న బాబులు... నల్లరంగ బతకాలి: నింకి పాతలంటి బతుకులు నిలిపేటందుకు మీ లా లో ళ్ళు దయ నూపాలి. జలను గడిపేటంతవొరుకు ఎవురో మీలాలొళ్ళు నూడాలి బాబయ్యా

కొచ్చిన..." మెల్లలేదే..." అంత పుట్టులోమ కనుదుకున్నాడు అవలయ్య

"ఊకుంటం... నందుకూకోను.జాగి నోడిని నూణ్ణాకొచ్చినావురా ... నీకళ్ళకాన్న యేడకనవచ్చాత్రా...ఏరి అవలయ్య. వచ్చి నీకడువున పుడ తారా...ఆళ్ళకి, కడువునిండిగంజన్న లోనీ సా క రా... రెక్కలొచ్చినాక విన్నే అళ్ళుసూత్రా... ఆళ్ళకడువు మాడ్చి జాగీకి మనపెట్టా గొప్పుళా దిరా...కళ్ళెగుపటే యి ం త గో రం అడుగుతంటె జాగి నుస్తూ వదుకోని తప్పించుకోవాలని నూడమాకురా... ఆళ్ళకి జలమనిచ్చి కొనివి... యిట్ట నేయటం తప్పుకాదంట్రా..."యింకా యేదో అంటూనేవుంది కిష్టవ్వ.

"చూశావురా! కదుపుకోకపోయిన జీవితం కాచివడబోసిన విత్తాలి ఎంత బాగా చెప్తాందో... ఎక్కిచిప్పుపని తిడుతోంది. నిర్వర్తించవలసిన కర్తవ్యాన్ని, బాధ్యతలనుంచి తప్పించు కొని తిరిగే ఎందరో తండ్రులలోని ఎన్కే ఏ జా న్ని తిడతోందిరా... యిప్పటికయినా వాడు తెలుసుకుంటే బా గు ం డు ను. అడుగు కిందగా కూర్చున్న పిల్లలను జాలిగా చూస్తూ, ఆవేశంగా అన్నాడు కిరణ్.

కొద్ది క్షణాలాగి, మళ్ళా అన్నాడు కిరణ్- "రేయ్-మన దగ్గర రూపాయ కదూ, ఉండాలి...ఆపిల్లలకి ఏమన్నా కొనిద్దాం...రెండురోజులు కాపీమానే ద్దాం" జేబులో రూపాయి కాగితంతీసి యిచ్చాను. అది అందుకుని వేగంగా వెళ్ళాడు కిరణ్.

మా యిద్దరికీ రోజూ సాయంకాలం అక్కడ జరిగిన హోటల్లో ఒక కాపీ వచ్చే టెటా తాగడం అలవాటు. నిజా నికదీ మాకు బాగా నచ్చిన స్థలం— అందుకు కారణం వుంది. హోటల్లోకి జరిగిన వ్యక్తులు వచ్చే. దాని చెలు పల అ వ్యక్తులకు కనిపించని అన్నా ట్టుగున్నారు. దేశంలో ప్రస్తుత పరిస్థి తికి ప్రతిబింబంలాటి ఆ ప్రదేశం అంటే మాట బాగా యిష్టం.

విరుద్యోగ పర్వం మొదలుపెట్టిన త్రొ తిల్లో... యీ బోటె మాకు కన్న ల్యాయటం వేర్పింది: క్రమంగా అది హాబీగానూ, ఆ ప్రదేశం మా విరామ స్థలంగానూ మా రి పో యా య్. మామొదటి కతకి వస్తువుఅక్కడిదే. ఉద్యోగ ప్రకటనలు ఎన్నో చూసి. ఎన్నింటికో అప్లికేషను పంపించితే, అవన్నీ అయిపూ అజా లేకుండా పోయినా... కొందరు సంపాదకులు మా క త ల మ ఆదరిస్తున్నందుకు విజంగా- ఆంధ్రదేశానికి కృతజ్ఞుల్రం. ప్రస్తుతం... హో ట ల్లో మొదలైన అలోచనకు మా వూహతోడుగా రూపం దిద్దుకున్న మా కతలకు వ్రతికలిస్తున్న పాఠకోపకపె మా ఆదాయం.

ఇంట్లో మెంబర్లుగా మా వాళ్ళు పెడుతున్న అర్చులు తప్పించి... ప్రయోజనంగా స్వంత అర్చులకని అడిగే అలవాటులేని మా యిద్దరికీ... యీ మా 'వ్యత్యంద వృత్తిచే సంపా దించిన గంజిపీట్లు... యెంతో తృప్తి నిస్తున్నాయ్.'

మా వాడిలో జాలి జా లు వా రి నప్పుడు మా అర్చులు తగ్గింపుకోవ టము, మాకున్న దానిలో 'పంతి దేవు డివి' తలచుకొని త్యాగం చేయటం కూడా అలవాటే! నా హ్మ. నాకన్న తక్కువ స్థాయిలో, లేమిలో ఉన్న వాడికి. ఎతిపూట పొట్టకూటి కోసం అలమటించే వారికి సహాయం చేయా లనిపించినా... ఆ స్థాయికి పెరగ

ఒకరుడు ఆ పర్కు పాపులో కూచుని వాతనని మాట్లుకంటూ వ్రాసిన" అంటూ ప్రారంభిస్తాడు అదు పకకు. ఎదైనా ఒక కన్నపేళ్ళు పిలిపం చేయవలసి వచ్చినపుడు.

నిన్నటివరకూ అంటే బాలకవుల యుగంవరకూ దీనికి అనువయిన "వాహిత్యశాస్త్రాయం" అనేవారు.

ప్రాచీనులు ఎక్కడో ఎక్కడికో వనాతనులూ కవిని యుంటికి "సుర సతి కలయిం" అని అంటూంటారు. అపాను పాశాతీయులు కవినే లిటరేచర్ అని అంటారు. టిన్ కెన్ అండ్ పెపాన్ వారి ఎరిభావలో సాహితీ ధ్యానమంటే మని అర్థం.

దేశకాలాపాత్రాదుల దనుసరించి పేరదైనా కవి రచయితలకొక ధ్యాన మంత్రం అవసరమన్నది చ్చ్రపటి రచయిత తనకు మార్గదర్శకాయిన గ్రంథాలతో నర్పించుకుని ఒక స్థాం శాలయమా. వాతకల్లా, తనకి చూడ టానికి ఎల్లేవారికోసమని పుస్తకాలు తర్కించు పత్రికలతో నిండిన ఒక ప్రత్యేకస్థలం అవసరమేనని తేలు తుంది. అంటే కేవలం భౌతిక ఎదు రాని చరంజాలయేకొకటి—ఎవయితకు ఎత్తమూత ఏకాగ్రతా ధ్యానమూ (కాన్సెంట్రేషన్) అవధానమూ (అటె న్షన్) తప్పక కుదిరాలని కవిలోగల మౌలిక తాత్పర్యం :

నెలకారు గాలి. లోకపు పాదర బందిలో పోకని ఒక ఆకాశాన్ని, ఒక వల్కొన్ని తన చుట్టూ నిర్మించు కొనడం. లోకులు తమతమ తదేక ధ్యానంలో తమను చేయడం స్వకల త్వక సాహితీ ఎరుగకు ప్రాణావసర మవడంలో సందేహంలేదు. అలా ఎంతకాలమో తమ్ముచేదేతప్ప ఎల ప్రతిభా ప్రకా మందిలం ఏర్పడదు. గాలికూడా బొరలారని గూడు తన చుట్టూ కట్టుకొని నిశ్శబ్ద ధ్యానంలో పడి ఉండగా ఉండగా ఎప్పుడో గొంగళిపురుగు సీతాకోకచిలుకగా మారతుంది: మామూలు మనిషి కవిగా మేధావిగా మారతాడు:

బతికి ఇక్కడొక దర్శ మాత్రం కూడా లేకపోలేదు: తపశ్శ్రమనేకొని, తపః ఫలితాన్ని అనుభవించకుండా - పాపం కొన్ని గొంగళి పురుగులు అలాగే కృశించిపోవడమూ జరగ వచ్చు!

మాటవరసకి గొంగళి పురుగు - అన్నమాటకోసం ప్రతికగా తీసు కుందాం. జీవితాన్వేషణలో అది కత్యంతపేడ అవ్యవధానాలకి పర్యవసానపూర్వ సంకేతంగా నిలుస్తుంది. కేవలం తమో జడ శరీరాకృతి ప్రతికః ప్రతిక: ప్రతిక:

కాని సీతాకోకచిలుకగా ఉన్నతోన్న కంగా అనందమయకోశం అరిపే హేలా కలాపాలకు పరిపాకాకారం. కళ్ళ తత్వగుణాకవి చిహ్నం. వత్సు

సోమసుందర్

గుణమే జీవిత తపః ఫలసిద్ధి నేను చెబుతున్నది దాంతంకాదు; క్షుద్ర జీవిక ఎన్నెన్నో భౌతికాలంకారాలను నమకూర్చి. అతని పుస్తకం చుట్టూ మహా బాగా విస్తృత ప్రలయందలాన్ని నిర్మించేసింది: కనుక హృదయానికి గొప్ప పేర్చ్చాహారాన్ని ప్రసాదించేది అదే:

కనకా సిద్ధిని సీతాకోకచిలుక ఒక మంచి ప్రతిక: నేనలిటూడా మరో పనోహర ప్రతిక:

దర్శన, ప్రదర్శన

కవి అద్భుత జీవన దర్శించిన లోకవృత్తాన్ని దర్శించవలసే ప్రదర్శిం చడం కాదు చెప్పడానికి చెప్పినట్లే అర్థన్నూ రికలిగించడమూకాదు. తాను చూచిన యథార్థవ్యాఖ్యానమ జాచిత్ర లుగా మార్చుకున్న కవిచిలకల అత్మ కరిలమీద అ న ల్ప అర్థదారాన్ని మోపుతాడు. ఈ శక్తికోసమే అతని ప్రయోగాలలో నిరంతరి తపస్సు కొనసాగుతుంది. ఈ బాధ్యతను నిర్వ హించేటపుడు ప్రతి ఉత్తమ కవీ వాస్తవ దర్శనం నుంచి జీవన పథ ఎలో బాలదూరం సాగినట్లు స్థూల దృష్టికి భ్రాంతి కనుపడుతుంది. కాని అది పూర్తాసత్యంకాదు.

కవి దర్శనకీ అనుభవకీ మధ్య సున్నితమైన అంగుళ్ళాంతం ఉంటుంది ఈ రెంటిని కలిపేయడానికి అత డెన్నుడూ ప్రయత్నించడు. ఐతే ఆ అంతర్యుద్ధం మాత్రం కవికి తన కవితకంటే ఎక్కువ ప్రాధాన్యం కలిగిస్తుంది. ఆ అంతర్యుద్ధం కవిని ఒక ప్రత్యేకతను కూడిస్తుంది. ఆ శిక్షణ ప్రయోగాలకు హృదయవంచి అ వ్యక్తమవ. సందర్భానుసారంగా జరి గుతుంది. భౌతిక ఇంద్రియాల అవ ధులలో శిక్ష సంబంధి ఉద్దేశాలు ఎంత స్పష్టంగా కవి అనుభవంలోకి ప్రవే శిస్తాయో - అంతంతకంగానూ అనుభవ త్పర్థ రసభావాలు స్పష్టీకృత మవు తాయి మెలకువ కలిగిన కవి హృదయం జీవితో సత్యాలను ఎంత నిశితంగా పరిశీలిస్తుందో-అంతగాదం గాను అవిద్యా కిళలో జాగ్రత్తదికల కోసం అన్వేషిస్తుంది.

భౌతిక పరిధిలో అస్పష్టంగా ఈ జీవన భావస్థకతయ్యి జీవన పరిధిలో ప్రతీకలుగా, పరిణతి తాలూ పరిణతి చెందుతాయి. భావ బింబాలుగా, అనుభూతి ముద్రికలుగా ప్రతిష్ఠించ బడతాయి. ప్రయోగశాలలోగల కవి హృదయంలో ఈ కృషిలో నిద్రిస్తూనే అవసరపడ్డ అనాటం జరుగుతుంది.

లోకవృత్తాన్ని దర్శించినప్పటి కవి చిత్త వృత్తి వీక్షణలకు వ్యవధాన్ని ఇవ్వడం ఇలా కవిని హృదయం నిర్మించే పాత్ర శిల్పాన్ని కులాత్మకంగా పరిశీ లిస్తే అంతు చిక్కకపోయినా, వాళ్ళ పరిశ్రమ యిచ్చ పరిధిలుకున్నా, జీవి తంలో నిత్యం చేసే తతంగం కంటినిండే ఆలుపోట్లన్నీ కవి జీవితానికు కవిలం ముడిసరుకులుగా మారతాయి కవి యిక్కడ శాస్త్రం కవితగా పరిపక్వ స్థితి సందేశాన్ని తర్కించి భౌతికమైన పుడి పదార్థాలతో అనుభవాలను గుర్తిస్తూంటాం చేసుకుంటాయి. తత్ఫలి తంగానే పరి చిత్రాలకు దార్శనికా వ కిత్వమూ అలవడుతుంది.

కవి పర్యవేక్షించే అంశాలు ఎంత విగూఢంగా అంటే - అంత ప్రసాదగా గానూ పాఠక హృదయక్షేత్రంలో పుడులు విప్పుకుంటాయి. కవి దర్శిం చిన దానిని యథాతథంగా 'ఫొటో గ్రాఫు'కు మలే అవిధ్యక్షం చేయడం వల్ల కాదు. అవిధ్యక్ష సత్యవేళకి కవి స్వీకరించిన ఇతివృత్తానికి పరుగు పన ప్రాతపదికపై విస్ఫుట అహ్వ నంబంధాలు నెలకొల్పడం వల్లనూ కాదు. స్థూలమైన యథార్థాన్ని మాత్ర మైన మధురానుభూతిగా అవిష్కరిం చేయడంవల్లనే యిది సాధ్యమవు తుంది.

దర్శించిన దానిని దర్శించినట్లే చెప్పేవాడు తత్వవేత్త: కవికాదు: చూచిన దానిని కళాత్మకంగా వ్యక్తీ కరించేవాడు కవి. కాని అతని అవ్యక్తికి శబ్దాలతత్వాత్మకంగా లేదు. తత్త్వవేత్తకీ - కవికీ అభేదాపాదన మాత్రం ఒక్కటే: దర్శించిన తత్వాల వేర్వేరు: కవి కళాత్మకమైన సృష్టిలో తత్వ ముద్రికలు - పూర్వగామలను జ్ఞాపకంచేసే అవిజులవుతాయి: వీటిలో ఏ సంతులనా ఒక సమ పిమంత వ్యక్తిగా. ఏకాకిగా కనిపిస్తాయి. అంటే వస్తువులో అంతర్లీనమయి వ్యక్తి మాత్రమే తన సమాన వ్యక్తిత్వాన్ని కాపాడుకుంటూ స్వయంప్రకాశంగా తళతళలాడుతుంది. వ్యక్తి లక్షణాలు కోల్పోయినా, అవిజ్ఞాన్ని కోల్ పోయినా పరిణం ఒక్కటే. దీనిని తు కొలువులో భంగపాటు ఇంచిన శకుంతల వ్రేలిలో.

పాఠక హృదయంలో కవి ప్రవే శపెట్టిన నీతాకోకచిలుక. తెలుగు కవిత అతిరంగులూ అడి జ్ఞానాలూ ప్ర వినుంది. ఈ ముద్రికనుంచి ఎన్ని అమరూపులు వాసనలు మెల్కొం టాయి. పురి విప్పుకుంటాయి స్వప్నాలు వ్యక్తులూ ఈ ఇవా పట్లో రంగురంగుల రెక్కలల్లో వ రిస్తాయి.

తన పంచాన్ని ముడిచుకొన్నప్పు నేమిలికీ-మామూలు పక్షికి అట్టి తెలి కవిపించదు. పంచం విప్పినపుడే . "తిమిర యేడలించి నవశోభ దేసల వించి పొడుపు పులపయి బాల భానుడును నిల్చె నడలు మరపించి మోదమెల్లెడల వింపి రతముపై) బొల్చెన్ కళ్యాణ రాఘవుడుమ"

ఈపద్యంతో "కళ్యాణ రాఘవము" కావ్యం ముగుస్తుంది కవి శ్రీ రామ చంద్ర భగవానుడితో

" నిజదివ్య, వినునది యీవు. దయా శ్రీవిలాస మైనగ దొవగులం దోవిడి నమాదరింపుము నా పేరున; పీత లేత నవ్వుల లొనవా"

అని కావ్యాంతంలో నివే దించు కున్నాడు.

ఇంత దక్కని కావ్యం వెలుగు లోనికి రావడం కూడా చిత్రంగానే జరిగింది. వరంగల్లులో జరిగిన తిరు పతి వేంకట కవుల సర్దుకుత్యాల్ని వారికి అధ్యక్షత వహించ డానికి వచ్చిన ప్రఖ్యాత కవి కీ.శే. కాటూరి వేంకటేశ్వరరావు ఈ కావ్యాన్ని నిని ముగ్ధులై కావ్యోత్తంత గలనని. ఆకేంత మివ్వవద్దని చెప్పి ఆ పుస్త కాన్ని తెప్పించుకొని "త్రివేణీ పల్లవిత్వు మచిలీపట్నం" ద్వారా ప్రచురించినారు. వారే అచార్య సింగంశెట్టి లక్ష్మీ కాంతం గారిని కావ్యా నికి పీఠిక వ్రాసి పెట్టమన్నారు. సింగంశెట్టి వారు పీఠికలో వ్రాసిన ఈ మాటలు చూడండి.

"నేను దీనికి ఉపోద్ఘాతం వ్రాయ నని అతనితో (కాటూరి వారితో) అండితంగా అన్నాను. ఎందు చేత: బాగుండకలేదా: అన్నాడతను "కాదు కాదు" బాగుండకేమి: అది వ్రాయ టానికి నా శక్తి చాలదు అన్నాను.

ఈ మహాకావ్యాన్ని ముద్రించి చిలుక నుట్టి వారి కవితమ లోకాని కందించిన యశోమూర్తి కాటూరి వంశ్యరత్నీయులు. చిలుకపట్టి ప్రదేశి ఉంటే ఇంకా ఎన్ని రచ వ త్తర కావ్యాలు వ్రాసే వారో! ఇది పేచ్చి ఈహ ఇన్ని పాహితి సౌందర్యాలను పొదుగు తున్న కావ్యం మన సాహితీ పరుల దృష్టిలో లేకపోవడం దురదృష్టమే ఓడుగల్లు గడ్డపై అవతరించి కళ్యాణ రా ఘ వు ని కమనీయంగా కీర్తించి అపకుడైన మరో పోతన చిలుకపట్టి రామమాత్యుడు.

ఆధునిక కవితాహృదయం : అనవరత పరిశోధనాగారం

వచ్చు!

మాటవరసకి గొంగళి పురుగు - అన్నమాటకోసం ప్రతికగా తీసు కుందాం. జీవితాన్వేషణలో అది కత్యంతపేడ అవ్యవధానాలకి పర్యవసానపూర్వ సంకేతంగా నిలుస్తుంది. కేవలం తమో జడ శరీరాకృతి ప్రతికః ప్రతిక: ప్రతిక:

కాని సీతాకోకచిలుక ఉన్నతోన్న కంగా అనందమయకోశం అరిపే హేలా కలాపాలకు పరిపాకాకారం. కళ్ళ తత్వగుణాకవి చిహ్నం. వత్సు

సోమసుందర్

గుణమే జీవిత తపః ఫలసిద్ధి నేను చెబుతున్నది దాంతంకాదు; క్షుద్ర జీవిక ఎన్నెన్నో భౌతికాలంకారాలను సమకూర్చి. అతని పుస్తకం చుట్టూ మహా బాగా విస్తృత ప్రలయందలాన్ని నిర్మించేసింది: కనుక హృదయానికి గొప్ప పేర్చ్చాహారాన్ని ప్రసాదించేది అదే:

కనకా సిద్ధిని సీతాకోకచిలుక ఒక మంచి ప్రతిక: నేనలిటూడా మరో పనోహర ప్రతిక:

దర్శన, ప్రదర్శన

కవి అద్భుత జీవన దర్శించిన లోకవృత్తాన్ని దర్శించవలసే ప్రదర్శిం చడం కాదు చెప్పడానికి చెప్పినట్లే అర్థన్నూ రికలిగించడమూకాదు. తాను చూచిన యథార్థవ్యాఖ్యానమ జాచిత్ర లుగా మార్చుకున్న కవిచిలకల అత్మ కరిలమీద అ న ల్ప అర్థదారాన్ని మోపుతాడు. ఈ శక్తికోసమే అతని ప్రయోగాలలో నిరంతరి తపస్సు కొనసాగుతుంది. ఈ బాధ్యతను నిర్వ హించేటపుడు ప్రతి ఉత్తమ కవీ వాస్తవ దర్శనం నుంచి జీవన పథ ఎలో బాలదూరం సాగినట్లు స్థూల దృష్టికి భ్రాంతి కనుపడుతుంది. కాని అది పూర్తాసత్యంకాదు.

కవి దర్శనకీ అనుభవకీ మధ్య సున్నితమైన అంగుళ్ళాంతం ఉంటుంది ఈ రెంటిని కలిపేయడానికి అత డెన్నుడూ ప్రయత్నించడు. ఐతే ఆ అంతర్యుద్ధం మాత్రం కవికి తన కవితకంటే ఎక్కువ ప్రాధాన్యం కలిగిస్తుంది. ఆ అంతర్యుద్ధం కవిని ఒక ప్రత్యేకతను కూడిస్తుంది. ఆ శిక్షణ ప్రయోగాలకు హృదయవంచి అ వ్యక్తమవ. సందర్భానుసారంగా జరి గుతుంది. భౌతిక ఇంద్రియాల అవ ధులలో శిక్ష సంబంధి ఉద్దేశాలు ఎంత స్పష్టంగా కవి అనుభవంలోకి ప్రవే శిస్తాయో - అంతంతకంగానూ అనుభ త్పర్థ రసభావాలు స్పష్టీకృత మవు తాయి మెలకువ కలిగిన కవి హృదయం జీవిత సత్యాలను ఎంత నిశితంగా పరిశీలిస్తుందో-అంతగాదం గాను అవిద్యా కిళలో జాగ్రత్తదికల కోసం అన్వేషిస్తుంది.

భౌతిక పరిధిలో అస్పష్టంగా ఈ జీవన భావస్థకతయ్యి జీవన పరిధిలో ప్రతీకలుగా, పరిణతి తాలూ పరిణతి చెందుతాయి. భావ బింబాలుగా, అనుభూతి ముద్రికలుగా ప్రతిష్ఠించ బడతాయి. ప్రయోగశాలలోగల కవి హృదయంలో ఈ కృషిలో నిద్రిస్తూనే అవసరపడ్డ అనాటం జరుగుతుంది.

లోకవృత్తాన్ని దర్శించినప్పటి కవి చిత్త వృత్తి వీక్షణలకు వ్యవధాన్ని ఇవ్వడం వల్ల కవిని హృదయం నిర్మించే పాత్ర శిల్పాన్ని కులాత్మకంగా పరిశీ లిస్తే అంతు చిక్కకపోయినా, వాళ్ళ పరిశ్రమ యిచ్చ పరిధిలుకున్నా, జీవి తంలో నిత్యం చేసే తతంగం కంటినిండే ఆలుపోట్లన్నీ కవి జీవితానికు కవిలం ముడిసరుకులుగా మారతాయి కవి యిక్కడ శాస్త్రం కవితగా పరిపక్వ స్థితి సందేశాన్ని తర్కించి భౌతికమైన పుడి పదార్థాలతో అనుభవాలను గుర్తిస్తూంటాం చేసుకుంటాయి. తత్ఫలి తంగానే పరి చిత్రాలకు దార్శనికా వ కిత్వమూ అలవడుతుంది.

కవి పర్యవేక్షించే అంశాలు ఎంత విగూఢంగా అంటే - అంత ప్రసాదగా గానూ పాఠక హృదయక్షేత్రంలో పుడులు విప్పుకుంటాయి. కవి దర్శిం చిన దానిని యథాతథంగా "ఫొటో గ్రాఫు"కు మలే అవిధ్యక్షం చేయడం వల్ల కాదు. అవిధ్యక్ష సత్యవేళకి కవి స్వీకరించిన ఇతివృత్తానికి పరుగు పన ప్రాతపదికపై విస్ఫుట అహ్వ నంబంధాలు నెలకొల్పడం వల్లనూ కాదు. స్థూలమైన యథార్థాన్ని మాత్ర మైన మధురానుభూతిగా అవిష్కరిం చేయడంవల్లనే యిది సాధ్యమవు తుంది.

దర్శించిన దానిని దర్శించినట్లే చెప్పేవాడు తత్వవేత్త: కవికాదు: చూచిన దానిని కళాత్మకంగా వ్యక్తీ కరించేవాడు కవి. కాని అతని అవ్యక్తికి శబ్దాలతత్వాత్మకంగా లేదు. తత్త్వవేత్తకీ - కవికీ అభేదాపాదన మాత్రం ఒక్కటే: దర్శించిన తత్వాల వేర్వేరు: కవి కళాత్మకమైన సృష్టిలో తత్వ ముద్రికలు - పూర్వగామలను జ్ఞాపకంచేసే అవిజులవుతాయి: వీటిలో ఏ సంతులనా ఒక సమ పిమంత వ్యక్తిగా. ఏకాకిగా కనిపిస్తాయి. అంటే వస్తువులో అంతర్లీనమయి వ్యక్తి మాత్రమే తన సమాన వ్యక్తిత్వాన్ని కాపాడుకుంటూ స్వయంప్రకాశంగా తళతళలాడుతుంది. వ్యక్తి లక్షణాలు కోల్పోయినా, అవిజ్ఞాన్ని కోల్ పోయినా పరిణం ఒక్కటే. దీనిని తు కొలువులో భంగపాటు ఇంచిన శకుంతల వ్రేలిలో.

పాఠక హృదయంలో కవి ప్రవే శపెట్టిన నీతాకోకచిలుక. తెలుగు కవిత అతిరంగులూ అడి జ్ఞానాలూ ప్ర వినుంది. ఈ ముద్రికనుంచి ఎన్ని అమరూపులు వాసనలు మెల్కొం టాయి. పురి విప్పుకుంటాయి స్వప్నాలు వ్యక్తులూ ఈ ఇవా పట్లో రంగురంగుల రెక్కలల్లో వ రిస్తాయి.

తన పంచాన్ని ముడిచుకొన్నప్పు నేమిలికీ-మామూలు పక్షికి అట్టి తెలి కవిపించదు. పంచం విప్పినపుడే . కవిని పర్యవేక్షించే అంశాలు ఎంత విగూఢంగా అంటే - అంత ప్రసాదగా గానూ పాఠక హృదయక్షేత్రంలో పుడులు విప్పుకుంటాయి. కవి దర్శిం చిన దానిని యథాతథంగా "ఫొటో గ్రాఫు"కు మలే అవిధ్యక్షం చేయడం వల్ల కాదు. అవిధ్యక్ష సత్యవేళకి కవి స్వీకరించిన ఇతివృత్తానికి పరుగు పన ప్రాతపదికపై విస్ఫుట అహ్వ నంబంధాలు నెలకొల్పడం వల్లనూ కాదు. స్థూలమైన యథార్థాన్ని మాత్ర మైన మధురానుభూతిగా అవిష్కరిం చేయడంవల్లనే యిది సాధ్యమవు తుంది.

దర్శించిన దానిని దర్శించినట్లే చెప్పేవాడు తత్వవేత్త: కవికాదు: చూచిన దానిని కళాత్మకంగా వ్యక్తీ కరించేవాడు కవి. కాని అతని అవ్యక్తికి శబ్దాలతత్వాత్మకంగా లేదు. తత్త్వవేత్తకీ - కవికీ అభేదాపాదన మాత్రం ఒక్కటే: దర్శించిన తత్వాల వేర్వేరు: కవి కళాత్మకమైన సృష్టిలో తత్వ ముద్రికలు - పూర్వగామలను జ్ఞాపకంచేసే అవిజులవుతాయి: వీటిలో ఏ సంతులనా ఒక సమ పిమంత వ్యక్తిగా. ఏకాకిగా కనిపిస్తాయి. అంటే వస్తువులో అంతర్లీనమయి వ్యక్తి మాత్రమే తన సమాన వ్యక్తిత్వాన్ని కాపాడుకుంటూ స్వయంప్రకాశంగా తళతళలాడుతుంది. వ్యక్తి లక్షణాలు కోల్పోయినా, అవిజ్ఞాన్ని కోల్ పోయినా పరిణం ఒక్కటే. దీనిని తు కొలువులో భంగపాటు ఇంచిన శకుంతల వ్రేలిలో.

పాఠక హృదయంలో కవి ప్రవే శపెట్టిన నీతాకోకచిలుక. తెలుగు కవిత అతిరంగులూ అడి జ్ఞానాలూ ప్ర వినుంది. ఈ ముద్రికనుంచి ఎన్ని అమరూపులు వాసనలు మెల్కొం టాయి. పురి విప్పుకుంటాయి స్వప్నాలు వ్యక్తులూ ఈ ఇవా పట్లో రంగురంగుల రెక్కలల్లో వ రిస్తాయి.

తన పంచాన్ని ముడిచుకొన్నప్పు నేమిలికీ-మామూలు పక్షికి అట్టి తెలి కవిపించదు. పంచం విప్పినపుడే .

(మిగిలా 4వ పేజీలో)

(వారం తర

"ఇది వాస్తవం!!"

(శివ పేజీ తరువాయి)

వాళ్లను గురించే ఆలోచిస్తున్నాడని పించింది.

నా మనసులో ఎన్నో ఆలోచనలున్నా. ఏవొక్కటీ ఆచరణలో పెట్టలేని అసహాయత—

"మనం విడుదోగుడం కాకుండా వుండివుంటే...ఒక చిన్న ఉద్యోగమైన వుండేం." ఎంతో కాలమన్నా. కొంతైనా చేయాలిగే వాళ్ళమన్న ఆలోచనవుంది. కిరణ్ గొంతులో నా గొంతెత్తి నూ!

"లాటరీ టిక్కెట్లు కొనడం...లాటరీ ఏక్‌రూపీమే లాఖ్‌రూపీ...హోంగే... ఒక్క రూపాయి లక్ష రూపాయల నిస్తుంది. అన్యాయం ఎరీక్షించండి పోతే రూపాయే. ఏనే లక్షి! ఇహ మతి తన్నుడు...లక్ష్మీదేవి లాటరీటిక్కెట్లు... ఎ... "టిక్కెట్లు అన్నుడంలో తన అదృష్టాన్ని నడిబజార్లో లాటరీ వేస్తున్నాడు—ఒకతను.

"అసలీ లాటరీ ఎప్పటి వుంటిమాడదురా! వీటివల్ల ఎంతమంది జీవితాలు నాశనం అయిపోతున్నాయ్! ప్రాకెట్టు వుంచి రేస్‌కోర్సులదాకా మనిషిలా 'యూజిక్షనీ' మీద ఆశను పెంచేవే... పూజకు లేని జవరియ్యా లాంటివాళ్ల దగ్గర్నుంచీ. లక్షిలు కూడిలెట్టే లక్ష్మీ వతివరకు...అందరికీ అదే ఆశ-మొదటివాడికి లేక ఆశ పెరిగితే. రెండోవాడికాకి దురాశ...ప్ ...ఎప్పటికి బాగుపడుతుందీ దేశ ం..." ఆదోలా చూస్తుంది పోయాడు కిరణ్.

"నిజమే! ప్రభుత్వం కూడా ఎందుకు నిజాలు దాచుతుంది'- నాకూ, కిరణ్ కీ లాటరీ టిక్కెట్లమీద. అనితెచ్చే అదృష్టంమీద నమ్మకం లేదు. ఇవి తెచ్చే